

LA NOSTRA TOPONÍMIA (IV)

JOAN VILLAPLANA

Continuem amb la nostra toponímia, eixos noms que tantes vegades hem oït en boca dels nostres familiars o veïns, i dels quals en buscarem el seu significat originari, allò que volien dir quan van ser acordats entre la comunitat de parlants per a nomenar els nostres indrets i llocs. Així tenim:

Deveseta (partida de la...). Aquest nom és diminutiu de devesa, i vol dir prat, tros de terra abundant d'herba i destinat al pasturatge, però que a més també és abundós en arbres. Prové de la paraula del llatí "defensa", que vol dir defensada, prohibida, perquè les deveses eren antigament trossos de terra tancats i vedats.

Domenges (partida dels...). Aquest nom deriva del llatí "dominus" que vol dir senyor o amo, i possiblement aquest nom el té aquesta partida per ser una foia de terra de bona qualitat, fresca, a prop del poble... que algun senyor es degué reservar per al seu ús. Altres rastres d'aquest topònim els tenim al poble veí de la Torre dels Domenges o d'En Domènec, de la mateixa arrel.

Doro (venta de...). Caldria dir hostel o parador de Doro, com a construcció al costat d'una via, on poden repostar les cavalleries i els vianants. Segurament Doro és l'apòcope del nom de persona Doroteu, nom que prové del llatí i a la vegada del grec, i segurament Doroteu seria el primer propietari o el primer constructor.

Eixarca (mas de l'.../mas d'...). Probablement ve del llatí tardà "exaricus" que vol dir serf de la gleba, encara que també Coromines creu que pot ser una llatinització de la paraula àrab "sarik" que voldria dir pagès que participa dels fruits del seu conreu. De fet també podríem dir que té la mateixa arrel que el cognom Eixarch-/Eixarc, però dit en femení, Eixarca.

En/Na (Godes, Rieres, Torres, Groc, Romeu, Ramona, Vera, Salvat).

Masies, barrancs, partides... així eren nomenades a l'antigor amb el títol de cortesia En/Na seguit del nom de llinatge de la família posseïdora. Una cosa curiosa d'aquests topònims és que avui en dia, encara que s'han conservat, pràcticament han desaparegut aquests llinatges entre la gent de les Coves, quan fa relativament poc temps, eren famílies de propietaris a les Coves. També cal remarcar la manca de topònims femenins, amb el mot de cortesia Na, segurament degut a que les propietats s'heretaven via masculina. En/Na és el títol de cortesia (masculí i femení), i tots escrits N' (apostrofat) davant paraula que comença en vocal o h, que s'aplicava antigament com a equivalent de senyor / senyora, i que avui ve a ésser un article personal aplicat als noms propis de persona sobretot en els usos cultes de la llengua, ja que en els usos més col·loquials han estat substituïts per l'article el / la o apostrofat l', i inclús ha desaparegut, imitant així altres llengües que no usen cap tractament. La seua procedència és de les formes llatines de vocatiu "domine domina" (senyor/senyora) que per l'extraordinari desgast que sofreixen les paraules de tractament han quedat reduïdes a En/Na/N'.

Fanecades (partida de les...). O Fonecades, prové de l'àrab "fanika" que vol dir faneca, que és una mesura de grans, la qual conté sobre els deu almuts. I que traduït al sistema mètric decimal serien sobre els quaranta litres. Per això es diu fanecada a l'extensió de

